

Mmụọ nke Amụma: Oge Ichere na Mkpu Etiti Abali

Mbadamba Abụọ nke Habakkuk

Jeff Pippenger
2012-10-14

Okwu Nkọwa doru anya

N’oge na-adibeghi anya, anyi bidoro ikwadebe ntughari-ederede nke Tebul Abụọ nke Habakkuk ka atugharia ya n’asusu di iche iche a nochiri anya ha n’ebe nruru weebu anyi. Oru nke igbanwe ngosiputa a koru onu gaa n’ime ngosiputa e dere ede bu oru ka ukwu karja ka a puru ighota ma o buru na mmadu amaghi usoro mgbagwoju anya niile a ga-agabiga iji mee ka ngosiputa a koru onu ghoo ngosiputa e dere ede, tinyere nsogbu ndi di mkpa nke n’ikpeazu itughari ihe ahụ n’asusu di iche iche di n’ebe nruru weebu ahụ. Anyi ka malitere idezi mbiputa nke mbu n’ime ngosiputa iri itoolu na ise ahụ, m wee choputa mgbochi ozu anyi ga-agafekwa. O metutara mmepe na-aga n’ihu nke ozi a site n’afu 1989 ruo n’akuko ihe mere eme anyi ugbo a.

N’ihe ngosi e mere ihe di ka afu iri na ise gara aga, e nwere eziokwu ufodu ndi nghota ha ka no n’onodu nwata. Nke mbu n’ime eziokwu ndi ahụ nke m ga-akowaputa nke oma bu mbata nke mmuo-ozu nke abuo n’akuko ihe mere eme nke ndi Miller. N’oge ahụ aghotara m na mmuo-ozu nke abuo bjarutere mgbe uka ndi Protestant malitere imechi onu uzu ha megide ngosiputa Miller banyere ozi mmuo-ozu mbu, n’otu aka na njedebe nke afu 1843. William Miller ruru oru n’elu nguko oge nke o kwenyere na o na-egosi na afu 1843 malitere na March 22, 1843 ma kwusi na March 22, 1844. O chere na amuma ato ahụ nke e mechara tinye n’elu chaati abuo di nsu ga-eru njedebe n’afu 1843, ma o kwenyere na afu ahụ kwusiri na March 22, 1844. O mehiere n’ihe abuo.

Amuma ato ahụ nke ubochi 1335 nke Daniel iri na abuo, afu 2520 nke “oge asaa” nke Levitikos iri abuo na isii, na ubochi 2300 nke Daniel asato, ka Miller ghotara di ka ndi mezuru na Maachi nke afu 1844. Mgbe nke ahụ gasiri, Onyenwe anyi duziri Samuel Snow ka o bughu naani ighota na amuma ndi ahụ akwusighi na 1843, kama na 1844; ma Snow kwa malitere itinye n’oru usoro ndi Karait si agu oge, nke na-abughu usoro itinye oge Miller na-eji aru oru. Miller na-eji usoro ndi Rabbinik/dabere na equinox agu oge, nke na-adabere afu n’usoro sitere n’oge opupu ihe ubi ruo n’oge opupu ihe ubi.

Mgbe anyi na-egosi Tebul Abụọ nke Habakkuk, anyi aghotaghi eziokwu akuko ihe mere eme a ma na-eji ahumahu Miller akowa Maachi 22, 1844 dika mbata nke mmuo ozi nke abuo na mmalite nke oge ichere ahụ. Aghotara m, ma ka na-aghota, na mbata nke mmuo ozi ahụ kwekoru n’oge ndi Protestant juru ozi Miller nke mmuo ozi mbu, ma akuku Akwukwo Nso sochirinụ bu ihe m ji atunyere ya.

“N’onwa Juun, n’afu 1842, Maazi Miller nyere usoro nkuzi ya nke abuo n’ulo uka Casco Street di na Portland. E weere m ya dika nnukwu ihe ugwu iga nkuzi ndi a; n’ihi na nkuda

mmụọ ejidere m, ma anaghị m eche na adịla m njikere izute Onye Nzoputa m. Usoro nke abụọ a kpalitere oke mkpali n'obodo ahụ karịa nke mbụ. Ewezuga ole na ole, òtù ụka dị iche iche mechiri ọnụ ụzọ ụlọ ụka ha megide Maazi Miller. Ọtụtụ okwuchukwu sitere n'ọche nkwsa dị iche iche gbalisiri ike ikpughe mmehie e boro onye nkuzi ahụ na ọ bụ nke imebiga oke okpukpe ókè; ma ịgwè mmadụ juputara n'ime ndị na-ege ntị n'echiche nchegbu gara nzukọ ya, ọtụtukwa enweghị ike ịbanye n'ụlọ ahụ. Ịgwè ọgbakọ ahụ dị jụu nke ukwu, ma na-aña ntị nke oma." Life Sketches, 27.

Aghọtara m na mmechi nke ọnụ ụzọ nye ozi Miller kàrà akara mmalite nke iju mmụọ ozi mbụ, ma n'ìdị n'otu na nghota Miller banyere mgbakọ oge nke ndị Rabbinic/nke dabeere na equinox, echere m na Maachi 22, 1844 kàrà akara njedebe nke 1843. Nkwuputa Miller na Portland n'ónwa Juun nke 1842 bụ n'ezikwu ihe-ama nke na-akowaputa iju na-aga n'ihu nke mechara rute na njedebe ya n'Abul 18, 1844, ma n'oge e mere nkwuputa ndị ahụ, anyị amatabeghị itinye n'ọrụ Samuel Snow banyere mgbakọ oge nke ndị Karaites.

N'ime ngosiputa mbụ anyị malitere idezi, amalitere m ịhụ na ihe e dekworo n'oge ahụ yiri ka ọ na-emegide ihe anyị na-akuzi ugbo a. Ọ na-emegidekwa ya, ọ naghikwa emegide ya. Ọ bụ nanị nkwsu-ike n'ibjarute nke nta nke nta nke mmụọ ozi nke abụọ, ma burukwa ihe atụ nke mmeghe nke nta nke nta nke ozi a, dika ọ dikwa na akukọ ihe mere eme nke ndị Miller. Nkwa doro anya a kwesiri ilebara ndị suru ngongo anya n'ihu njirimara anyị nyere Eprel 19, 1844 dika mmechuihu mbụ nke ndị Miller, na ihe e kuziri n'oge gara aga.

“E nyere ozi nke mbụ na nke abụọ n'afọ 1843 na 1844, ma ugbo a anyị nọ n'okpuru nkwsa nke nke atọ; ma a ka ga-ekwsakwa ozi atọ ahụ niile. Ọ dikwa nno mkpa ugbo a dika o si di n'oge ọbula gara aga na a ga-emeghari ha nye ndị na-achọ ezikwu. Site n'akwukwo na site n'olu ka anyị ga-eme ka nkwsa ahụ daa ụda, na-egosi usoro ha, na itinye amuma ndị ahụ n'ọrụ, bụ ndị na-eduba anyị ruo n'ozu nke mmụọ ozi nke atọ. Nke atọ apughị ịdi ma ọ buru na nke mbụ na nke abụọ adighi. Ozi ndi a ka anyi ga-enye ụwa n'akwukwo e biputara, na n'okwu ntuziaka, na-egosi n'usoro akukọ amuma ihe ndi merewori na ihe ndi ka ga-eme.” Selected Messages, book 2, 104.

Mbadamba Abụọ nke Habakuk 2 n'ime 95

Ịghota Kàlinda ndi Millerite na Oge Ichere ahụ

N'ihe ngosiputa anyi gara aga, ajuju bilitere banyere otu Oktoba 22, 1844, puru isi buru ubochi nke iri nke onwa nke asaa ma ọ buru na Maachi 22, 1844, bu ubochi mbu nke onwa mbu. Ndi Millerite n'onwa Maachi 1844 ghotahiere ihe ha kweere na ọ bu njedebe nke 1843. Mgbe ndakpo olileanya ahụ gasiri, ha nyochachara ozo ngukọ oge nke Akwukwo Nso. A kwara nke a n'akwukwo Gerhard Damsteegt, Foundations of the Seventh-day Adventist Message and Mission, karichaa na ibe 89 na 92. Mgbe ha kweere na 1843 agwula, ha tughariri akuku abuo nke nghota ha banyere oge: mgbanwe site na 1843 ruo 1844, na ubochi ndi na-akara mmalite na njedebe nke afọ ndi ahụ, ka ha wee nwee ike igbakọ ubochi nke iri nke onwa nke asaa.

Anaghị m ekwusi ike ugboro ugboro na site na Maachị 22 ruo Ọktoba 22 bụ ọnwa asaa. Anaghị m ekwu na nke a bụ Ọtù Ngaghari Ọnwa nke Asaa, ma ọ bụ ihe na-akpali mmasị na ndị Miller kwenyere na Maachị 22 dị mkpa, ọ bụkwa ihe enyemaka n'uche—ọnwa asaa gachara na-ewetara gi Ọktoba 22. Nke a bụ eziokwu.

Nkụda mmụọ ahụ na oge nchere ahụ abughị mmezu nke amụma oge, kama ha bụ nsonaazụ nke nghọtahie nke ndị Millerite. Nghọtahie ha mezuru oge nchere ahụ na nkụda mmụọ ahụ; e nweghị amụma puru iche nke kwuru na oge nchere ahụ ga-amalite n'otu oge a kapiri ọnu. Nkwenkwe ha na afọ 1843 agafewo na Maachị 22, 1844, butere nkụda mmụọ ahụ.

Damsteegt na-ekwu:

N'agbanyeghi na igu oge ndi Karaites, nke gosiri njedebe nke afọ ndi Juu n'ọnwa oħu nke Eprel 17, 1844, ka e nyere nkwa n'akwukwo akuko oge ufodu bu isi nke ndi Millerite, otutu n'ime ndi kwere ekwe lere Maachị 21, 1844 anya dika oge nloghachi Kraist. N'ezị ngaghari ndi Millerite, Maachị 21 bu ubochi a ma nke oma, ma e nwekwara atumanya zuru ebe nile banyere mbibi zuru ezu nke usoro Adventism dum n'ubochi ahụ.

Anyi guru unyaahu na Miller na-atu anya ubochi ahụ. Otutu n'ime ndi Millerite na-elekwasị anya n'ubochi ahụ, obuna ndi na-emegide ha makwaara ya ma na-eche ya di ka ihe ama ga-egosi na ndi Millerite bu ndi ugha. Nke a bu nghota a na-anabatakari. Mgbe ubochi ahụ gafesiri, ha malitere inyocha amuma oge ndi ahụ nke oma kari, nke dugara ha n'Ọktoba 22, 1844. Nke a na-enye ntuka maka ajuju ahụ e welitere unyaahu.

Oge Ichere na Oħu Mbụ nke Ellen White

Taa, achoro m iweputa oge kari n'itule oge ichere ahụ. Nke a di mkpa n'ihu na anyi na-ekwu maka oħu mbu Ellen White, ebe o na-ekwu na ihè na-enwu enwu nke di na mmalite uzo ahụ na-eduga n'Eluigwe bu Mkpu Etiti Abali, nakwa na o buru na i gonari ihè ahụ, i ga-ada puo n'uzo ahụ na-eduga n'Eluigwe. Ana m anwa igosi na Mkpu Etiti Abali n'ohu ya gunyere akuko ihe mere eme dum nke Ozi nke Muo-ozu Nke Abu.

N'onwe m, enweghi m nsogbu ikwu na Mkpu Etiti Abali ahụ n'ohu ahụ, nke di na mmalite nke uzo ahụ ma na-enwu ihè n'uzo ahụ dum, na-anochi anya akuko ihe mere eme nke ndi Millerite site n'afọ 1840 ruo 1844. A ghaghị ighota ngaghari na usoro nke akuko ihe mere eme ahụ nke oma n'ezị uzo. Mmezu nke Mkpu Etiti Abali n'onwe ya sitere n'ubochi Ogot 12 ruo 17, mgbe e gosiputara ozi ahụ na Nzuko Omuma Uloikwu nke Exeter, ma emesja ha buuru ozi ahụ ihe di ka onwa abuo—Septemba na Ọktoba, onwa abuo na ubochi ise. Tupu Ọktoba 22, ha no na-akwadebe maka nloghachi nke Onyenwe anyi. Oge a nke onwa abuo bu akuko ihe mere eme nke Mkpu Etiti Abali. Otu o di, i gaghi aghota oge a ma o buru na i naghị aghota nzoukwu ndi butere n'ime ya. Maka m, Mkpu Etiti Abali bu, n'uzo kpomkwem kari, akuko ihe mere eme nke oge ichere ahụ, na-aga n'ihu ruo Ọktoba 22, 1844.

Ichota Ozi Ndi Mmuo Ozi Atọ ahụ

Nke a bụ akụkọ ihe mere eme site n'afọ 1840 ruo 1844. E nwere ọtụtụ amaokwu n'ime Mmụọ nke Amụma ebe Nwannaanyi White na-agwa anyị na anyị kwesiri ike ebe a ga-edobe ozi ndi ahụ. Mgbe i malitere idebe ozi ndi ahụ n'ebe ha kwesiri idi, i na-amata na ozi niile na-abata n'otu oge kpomkwem, ma emesia e nyekwa ha ike.

Mmụọ-ozi Mbụ na-abia n'afọ 1798 n'Oge Ogwugwu, mgbe a kpughere Akwukwo Daniel ma ihe omuma amuba. E nyere Ozi nke Mmụọ-ozi Mbụ ike n'ubochi Ogot 11, 1840, mgbe e kwadoro ukpuru ubochi-afọ nye uwa dum, nke wetara Mmụọ-ozi nke Mkpughe 10 ala, nke na-anochi anya inye Ozi nke Mmụọ-ozi Mbụ ike.

Mmụọ-ozi nke Abụọ bịa n'onwa Juun nke afọ 1842. Anyi guru unyaahu na n'onwa Juun nke afọ 1842, Mista Miller nyere usoro nke abụọ nke nkwputa ya n'ulo uka Casco Street. Ewezuga ole na ole, uka ndi Protestant mechiri uzọ ha. Ya mere, n'onwa Juun nke afọ 1842, Ozi Mmụọ-ozi nke Abụọ bịa, n'ihu na mgbe uka Protestant mechiri uzọ ya megide Ozi Mmụọ-ozi Mbụ, o ghoo akuku nke Babilon. Ozi Mmụọ-ozi nke Abụọ bu oku ipu na Babilon. O na-aga n'ihu n'usoro ya.

Sista White gwara anyi na, o bu ezie na ndi Protestant malitere imechi onu uzọ ha n'onwa Juun nke afọ 1842, oku ahụ nke ipu na Babilon—ihe di n'ime Ozi nke Mmụọ-ozi nke Abụọ—amaliteghi n'ezie ruo n'oge okochi nke afọ 1844.

Ozi nke Mmụọ-Ozi nke Abụọ na-abia n'onwa Juun nke afọ 1842, e nyekwara ya ike site n'ozu nke Mkpu Etiti Abali, Ogot 12–17, 1844, n'Ogige Nzuko Exeter.

Mmụọ-ozi nke Atọ bjarutere na Oktoba 22, 1844, n'ihu na n'ubochi ahụ ka e meghere uzọ banye n'Ebe Kachasi Nso, ebe mmadu puru ighota na Kraist ugbo a bu Onye Nnukwu Nchujà n'Ebe Kachasi Nso. N'ebe ahụ, a na-amata igbe ogbugba ndu ahụ, ma n'ime igbe ahụ ka Iwu Iri ahụ di. Mgbe e dotara Sister White banye n'Ebe Kachasi Nso ma o lee Iwu Iri ahụ anya, o huru na Iwu gbasara Ubochi Izu Ike na-enwu kariya ndi ozo, na-akara mkpa Ubochi Izu Ike ahụ n'Ozi Mmụọ-ozi nke Atọ. O ga-abu ule banyere Ubochi Izu Ike ma o bu Sonde. N'Oktoba 22, 1844, odinaya nke Ozi Mmụọ-ozi nke Atọ bjarutere.

Otu njirimara nke ozi atọ ahụ niile bu na mgbe Ozi Mmụọ Ozi Mbụ bjarutere n'afọ 1798, o dighi onye ghotara ya. Onye-nwe-anyi welitere William Miller ka o buru onye ozi nke Mmụọ Ozi Mbụ, ma o bughu ruo n'afọ 1818—afọ iri abuo ka e mesiri—ka Miller malitere ighota ozi ahụ. Ozi ahụ na-abjarute, ma o na-ewe oge tupu ndi nke Chineke amata ya, mgbe ahụ ka a na-enye ya ike.

Ozi nke Mmụọ-ozi nke Abụọ bịa n'onwa Juun nke afọ 1842, ma o dighi ndi Millerite n'afọ 1842 malitere ikpo uka Protestant ndi ahụ Babilon. Ha amatabeghi ya n'oge ahụ. O bughu ruo n'oge okochi nke afọ 1844 ka ha malitere imata ya ma kpo ndi mmadu ka ha si n'uka ndi ahụ puta. Ozi ahụ na-abia, e mesia aghota ya, mgbe ahukwa a na-enye ya ike.

N'ubochi Oktoba 22, 1844, mgbe Hiram Edson huru ohu ya banyere Kraist ka O na-esi n'Ebe Nso banye n'Ebe Kachasi Nso, ha natara ufodu ihè gbasara mgbanwe n'ozu nchujà Kraist. Ma n'ubochi Oktoba 23, 1844, Hiram Edson adighi njikere ide otu isiokwu ma o bu kwusaa otu ozizi banyere ubochi Sonde ibu akara nke anu ohia ahụ. Ha aghotaghi Ozi nke Mmụọ-ozi nke Atọ ruo mgbe oge ahụ gachara.

A na-enye Ozi Mụọ-ozị nke Atọ ike, dika ndi Seventh-day Adventists maara, mgbe Mụọ-ozị nke Anọ nke Mkpughe 18 sonyere ya. Maka ndi na-ekiri nke a n'elu LiveStreaming ma o bu emesịa na DVDs, unu puru icho iru uka banyere oge Mụọ-ozị nke Anọ ji sonyere nke Atọ n'ubochi Septemba 11, 2001. N'oge a, anyi adighi ebute arumuka o bula banyere nke ahụ, ma anyi anaghikwa agonari ya: Mụọ-ozị nke Anọ na-esonyere Mụọ-ozị nke Atọ mgbe Ụlọ Elu Ejima ahụ dara, ma ebe a ka a na-enye Ozi Mụọ-ozị nke Atọ ike.

Ozi Ndi-mmụ-ozị atọ ahụ nile nwere agwa ndi a: ha na-abia, a na-aghota ha, emesịa a na-enye ha ike.

Mmechi Onu Uzọ Abuọ na Nsacha Ụlọ Nso abuọ

N'onwa Juun nke afọ 1842, otu uzọ malitere imechi, nke e ji akara site n'imechi uzọ ha nke uka Protestant megide Ozi nke Mmụọ Ozi Mbụ. Ná mmalite nke akukọ ihe mere eme a, anyi na-ahụ uzọ ka o na-emechi, ma ná njedebe nke akukọ ihe mere eme a—akukọ ihe mere eme nke Mmụọ Ozi nke Abuọ—uzọ ahụ na-emechi ozo, uzọ ahụ na-abanye n'Ebe Nso Kachasi Nso, uzọ ahụ di n'ilu nke Ụmụ Agboghọ Iri ahụ.

Mmechi onu uzọ abuọ a di mkpa ka a kpomkwem mara ha, karisia ma o buru na i ga-elebara nsacha ụlọ nso abuọ ahụ anya. Kraist sachara ụlọ nso ugboro abuọ mgbe O no n'ụwa, ma Sister White na-agwa anyi na a ga-enwe nsacha ụlọ nso abuọ na njedebe nke ụwa, dika o siri buru n'oge ndi Millerite. A puru ikowa nsacha ụlọ nso n'oge ndi Millerite site n'imechi onu uzọ ahụ n'onwa Juun 1842—onu uzọ mbụ nke ụlọ nso ahụ, Protestantism—na n'oge nsacha ụlọ nso nke abuọ, mgbe a gwuchara nsacha ụlọ nso nke ndi Millerite.

Anyi ga-eleba anya n'oge ichere ahụ. N'akukọ ihe mere eme a nke Mmụọ Ozi nke Abuọ, oge ichere ahụ malitere na Maachi 22, 1844, ma e ji nsacha ụlọ nso abuọ kee ya okè n'akukọ abuọ. Nke ahụ bu Ozi Mmụọ Ozi nke Abuọ.

Nke a bukwa akukọ Gideon. E nwere ime ka e di ocha ugboro abuọ n'akukọ Gideon, nke bu otu n'ime ihe nnochianya nke ime ka e di ocha nke ụlọ nso ugboro abuọ na Ozi nke Mmụọ-ozị Nke Abuọ.

Oge Ichere Echere na Mkpu Etiti Abali n'Amuma

Ka anyi bido omumu anyi site n'otu nkebi okwu sitere na Spiritual Gifts, olu nke 1, peeji nke 195–196. Anyi na-ele anya n'oge ichere ahụ iji ghota njiko ya na Mkpu Etiti Abali, n'ihia na anyi achoghị iju ihè nke Mkpu Etiti Abali; o buru na anyi emee otu ahụ, anyi ga-esi n'uzọ ahụ daa banye n'ụwa ojoo di n'okpuru.

E zigara ndi mmụọ ozi ka ha nyere nnukwu mmụọ ozi ahụ si n'eluigwe aka, m wee nu olu ndi yiri ka ha na-ada n'ebe niile, “Sitenu n'ime ya puta, ndi m, ka unu ghara iketa okè ná mmehie ya, ka unu wee ghara inara n'ihe otiti ya; n'ihia na mmehie ya eruwo ruo n'eluigwe, Chineke echetakwala ajo omume ya nile. Ozi a yiri ka o bu mgbakwunye nye ozi nke atọ,”—Ugbu a, o ka kwuputara Mkpughe 18:4, “Sitenu n'ime ya puta, ndi m, . . .” O sika, “Ozi a yiri ka o bu mgbakwunye nye ozi [Mmụọ Ozi] nke atọ, ma sonyere ya, dika mkpu etiti abali siri sonye na ozi mmụọ ozi nke abuọ

n’afọ 1844.”

Ozi nke Mụọ-ozị nke Abụọ b́jara n’ónwa Juun nke afọ 1842, Mkpụ nke Etiti Abalí wee sonyere ya n’ónwa Oḡost nke afọ 1844. Nwụsa nke Mmụọ a n’elu ozi a—ọkpukpọ ka a pụta na Babilon—bụ akukọ ihe mere eme Nwanyị White jì kọwaa akukọ ihe mere eme nke Septemba 11, 2001, mgbe Ozi nke Mụọ-ozị nke Atọ sonyere ya Mụọ-ozị nke Anọ. Mụọ-ozị nke Anọ bụ mgbe Mụọ-ozị Dị Ike nke Mkpughe 18 na-arịdata.

“Ozi a yiri ka ọ bụ mgbakwunye nye ozi nke atọ ma jikọta ya na ya, dika mkpụ etiti abalí jikọtara ozi mmụọ ozi nke abụọ n’afọ 1844. Ebube nke Chineke biri n’elu ndị nsọ ndidi, ndi na-eche,”—N’elu ndi ònye ka ebube nke Chineke biri? Ndi ndidi—gini? Ndi na-eche. Ndi nsọ ndidi, ndi na-eche. O di mma? Ndi nsọ na-eche; n’ihi na anyi nọ ugbu a n’akukọ ihe mere eme ebe amuma na-ekwu, “Nḡozi na-adiri onye ahụ nke na-eche, ma rute na 1335. O bụ ezie na oḡu ahụ egbuo oge, chere ya.” Ndi ga-anata iwusara Mmụọ Nsọ ahụ bụ ndi nsọ na-eche.

“Ebube Chineke bikwasiri n’elu ndi nsọ ahụ nwere ndidi, ndi na-eche; ha wee n’enweghi ujo nye ido aka ná ntị ikpezụ ahụ di nsọ, na-ekwusa odida Babilon, ma na-akpo ndi Chineke ka ha si n’ime ya puta; ka ha wee gbanari mbibi ya di egwu.”—N’ezie, nke a di n’ubochi na ogbo anyi; ma ndi nsọ na-eche n’ubochi na ogbo anyi ka e sere onyinyo ha tupu oge eruo site n’aka ndi nsọ na-eche n’Akukọ Ndi Millerite nke anyi na-eleba anya na ya.

“Ihè ahụ a wusara n’ahụ ndi nọ na-echere gbasara ebe niile, ma ndi niile nwere ihè ọ bula n’ime ụka di iche iche, ndi na-anubeghi ma ju ozi atọ ahụ, zara oku ahụ, wee puo n’ime ụka ndi dara ada.”—Nke a bụ “Sitenụ n’ime ya puta, ndi m!” Nke a na-ekwu banyere ndi ahụ na-aputa n’ime ụka Babilon n’oge anyi a mgbe Iwu Ubochi Uka abia na United States. Ha bụ ụka ndi dara ada, bụ ụka Babilon.

“Otutu eruola n’afọ iza ajuju kemgbe e nyere ozi ndi a, ihè wee mukwasị ha, e nyekwara ha ohere ihoro ndu ma ọ bụ onwu.”—Ugbu a ọ na-ekwu na e nwere ndi nọ n’ime ụka Protestant taa ndi eruola n’oge iza ajuju kemgbe Oktoba 22, 1844; ma nke a bụ eziokwu. Ndi nọ n’ime ụka Protestant taa adighi ndu mgbe Ozi Mmụọ-Ozi nke Atọ bjarutere n’Akukọ Millerite. A naghị aju ha ajuju n’ihi iju nke ụka Protestant mere n’oge nke ha, nke a bukwa isi ihe di mkpa iburu n’uche ma ọ buru na i ga-amu otu akukọ ihe mere eme nke Kraist si buru ihe atụ nke njedebe ụwa; n’ihi na, n’uzo teknuzu, n’amuma, a puru ibibi Jerusalem, a gaara ebibi ya, na AD34.

E nwere afọ 490 nke oge nnwale e bepuru maka ndi Juu n’ime afọ 2300 ndi e deputara na Daniel 8 na Daniel 9. Afọ 490 ahụ kwusiri n’afọ AD 34 site n’iku Stivin nkume. N’oge ahụ, n’uzo amuma, a ga-ebibi Jerusalem, ma e bibighi ya ruo n’afọ 70. N’akwukwo The Great Controversy, Nwanyị White kwuru otu ihe ahụ gbasara akukọ ihe mere eme ahụ. O na-ekwu na e nwere umuaka na ndi ozo ndi na-anubeghi ozi Kraist na nke ndi na-eso uzo ya tupu afọ 34, ma Chineke n’ebere Ya nyere ha oge ka a kporo ha ihu n’ihu na ozi ahụ tupu mbibi Jerusalem. O na-akowaputa, di ka Kraist mere, mbibi Jerusalem dika ihe na-egosi njedebe nke ụwa.

Akukọ ihe mere eme ahụ na-anochi anya kpomkwem akukọ ihe mere eme ahụ ọ na-ekwu maka ya. Mgbe Iwu Ubochi Uka b́jara na United States, ozi ahụ emechaa eruo ụka ndi dara ada, a gaghi

ejide ụmụ Chineke ndị nọ ugbo a na Babilon n'aka n'ihì iju ahụ ụka ha ma ọ bụ ndị nna nna ha mere na narị afọ nke 19.

Ọtụtụ mmadụ eruola afọ nke ịza ajuju kemgbe e nyere ozi ndị a, ihè ahụ wee nwukwasị ha, e nyekwara ha ohere ịhọrọ ndụ ma ọ bụ ọnwụ. Ụfọdụ hōrōrō ndụ, wee guzoro n'otu na ndị ahụ na-ele anya n'Ọnwunye ha, na-edebekwa iwu Ya niile. Ozi nke atọ kwesiri ịrụ ọrụ ya; a ga-anwale mmadụ nile site na ya, a ga-akpọtakwa ndị dị oké ọnu ahia n'etiti otù okpukpe dị iche iche. Ike na-adọta n'ike na-akpali ndị ezi obi, ebe ngosiputa nke ike Chineke na-ejide ndị ikwu na ndị enyi n'egwu na mgbochi, ha agaghị anwa, ma ọ bụkwa na ha enweghị ike, igbochi ndị na-anụ ọrụ nke Mmụọ nke Chineke n'ahụ ha. A na-eburu oku ikpezụ ahụ ruo ọbuna n'ebe ndị ogbenye ohu nọ, ndị nsọ n'etiti ha, site n'okwu dị umeala n'obi, na-awuputa abụ ha nke ọnu dị ukwu n'ihì atumanya nke nnwere onwe ha nke obi uto, ndị nna ukwu ha apughikwa igbochi ha; n'ihì na egwu na ijuanya na-eme ka ha gbachi nkịtị. A na-arụ nnukwu ọrụ ebube, a na-agwọ ndị ọrià, ihe ịrià ama na ọrụ ebube dị iche iche na-eso ndị kwere ekwe. Chineke nọ n'ọrụ ahụ, onye nsọ ọ bụla, n'atughị egwu ihe ga-esi na ya pụta, na-agbaso nkwenye nke akọ na uche nke ya, soro ndị na-edebe iwu nile nke Chineke jikọta onwe ya; ha na-ezisa ozi nke atọ ahụ n'ike. Ahurū m na ozi nke atọ ahụ ga-ejedebe n'ike na n'ume kariri nke mkpu etiti abali.

N'ime paragraf abuo ndi a, nke a bu ugboro nke abuo o ji tunyere akuko ihe mere eme anyi na Iwu Ubochi Uka n'oge ogwugwu nke uwa na akuko ihe mere eme nke Mkpu Etiti Abali. N'oge mbu, o na-ekwu na Muo-ozidi Ike nke Mkpughe 18 sonyere Muo-ozidi nke Atọ dika Mkpu Etiti Abali siri sonye Muo-ozidi nke Abuo. N'agbanyeghi na o na-ekwu maka akuko ihe mere eme nke nsogbu Iwu Ubochi Uka, o doro anya na o na-eji akuko ihe mere eme nke Muo-ozidi nke Abuo dika ebe ntaka. Ha bu akuko ihe mere eme ndi na-agbakọ ibe ha.

“Umūohu nke Chineke, ndi e nyere ike site n'elugwe, ndi ihu ha ji ihè na-enwu, ma na-amūcha site n'ido nsọ di nsọ, gara ije imezu ọrụ ha, na-ekwusakwa ozi sitere n'elugwe. Mkpuruobi ndi gbasasiri n'ime otu okpukpe nile zara oku ahụ, e wee mee ngwa ngwa weputa ndi di oké ọnu ahia n'ime ụka ndi ahụ e kpebiri ibibi, dika e si mee ngwa ngwa weputa Lot n'Sodom tupu mbibi ya.”

Mgbe a bia n'ihè gbasara okpukpo ka e si na Babilon puta, ma ọ bụ n'ogwugwu uwa ma ọ bụ n'Ozi nke Muo-ozidi nke Abuo, Lot bu ihe nnochianya nke akuko ihe mere eme ahụ na mbibi nke Sodom.

Ọ bụrụ na ị ghọta Daniel 11 nke oma, n'amaokwu 41, Eze nke Ugwu na-abanye n'ala ahụ di ebube, a na-akwatu kwa otutu mmadu; ma “ndi a ga-agbanari n'aka ya, ya bu Edom, Moab, na ndi isi nke umu Amon.” Moab na Amon bu umu umuanyi abuo Lot mutara. Ezinulo Lot na-anochi anya ndi na-agbanari n'aka ochichi popu n'oge nsogbu Iwu Uka nke Ubochi Sode.

Nwanneanyi White ji ihe nnochianya a eme ihe. A na-anochi anya ụka ndi dara ada site n'aka Lot, e we meekwa ka ndi di oké ọnu ahia puta ngwa ngwa n'ime ụka ndi a kara aka ibibi, dika e mere ka Lot puta ngwa ngwa na Sodom tupu mbibi ya. E dobere ndi nke Chineke nke oma, ma mee ka ha sie ike site n'ebube ahụ di oke mma nke dakwasiri ha n'uba bara uba, na-akwadebe ha ka ha tachie obi n'oge awa nke onwunwa. A nuru otutu olu n'ebe nile, na-asi, “Nke a bu ntachi-obi nke ndi nsọ;

ndị a bụ ndị na-edebe iwu nile nke Chineke, na okwukwe Jisọs.”

Mgbe ọ na-ekwu banyere ọkpukpọ a na-akpọ ka e si na Babilon pụta n’ogwugwu uwa, ọ na-eji akukọ ihe mere eme nke Ozi nke Mụọ-ozị nke Abụọ n’oge ndị Millerite kowaa ọkpukpọ ahụ. Ozi nke Mụọ-ozị nke Abụọ bụ ọkpukpọ ka e si na Babilon pụta, ma akukọ ihe mere eme a na-anọchi anya akukọ ihe mere eme nke nsogbu Iwu Uka.

Otu n’ime amaokwu Akwukwọ Nsọ nke Ellen White ji kowaa akukọ a bụ akukọ banyere Sodom na Gomora. Anyị ga-agụ site na Jenesis 19:1-11, nke bụ akukọ nke akukọ banyere Lot.

Ndị mmụọ ozi abụọ ahụ bjarutere na Sodom n’anyasi; Lot nọkwa ọdụ n’ọnu ụzọ ámá Sodom: Lot, mgbe ọ hụrụ ha, biliri izute ha; o wee kpọọ isi ala, kurie ihu ya n’ala; si, Lee ugbu a, ndị nwe m, bianu, ariọ m unu, n’ụlọ ohu unu, nọrọ abalị niile, sachakwa ukwu unu, unu ga-ebilikwa n’isi ụtutu, gaa n’uzọ unu. Ha wee si, Mba; kama anyị ga-anọ n’okporo ụzọ abalị niile. Ma o rigidere ha ike nke ukwu; ha wee banye n’ebe ọ nọ, banye n’ụlọ ya; o wee kwadebeere ha oriri, sie achicha na-ekoghi eko, ha wee rie. Ma tupu ha alaa ụra, ndị ikom nke obodo ahụ, bụ ndị ikom Sodom, gbara ụlọ ahụ gburugburu, ma ndị agadi ma ndị ntorobia, mmadu niile sitere n’akukọ niile: ha wee kpọkọ Lot, si ya, Òleekwa ebe ndị ikom ahụ nọ, ndị bjakwutere gị n’abalị a? kpọpụta ha n’ezị ka anyị mara ha. Lot wee pụọ n’ọnu ụzọ gaa n’ebe ha nọ, mechie ụzọ ahụ n’azu ya, si, Biko, ụmụnna m, emela ihe ọjọọ dị otu a. Lee ugbu a, enwere m ụmụ agboghọ abụọ ndị na-amaghi nwoke; biko, ka m kpọpụta ha nye unu, unu meekwa ha ihe dị mma n’anya unu: naanị ka unu ghara ime ndị ikom a ihe ọbụla; n’ihi na ọ bụ n’ihi nke a ka ha ji bata n’okpuru onyinyo ụlọ m. Ha wee si, Laghachi azu. Ha wee sịkwa ọzọ, Nwoke a bjiara ibi n’etiti anyị dika ọbia, ma ugbu a ọ chorọ ịbụ onyeikpe: ugbu a anyị ga-emeso gị ihe na njọ karịa ha. Ha wee pigide nwoke ahụ, ya bụ Lot, ike nke ukwu, bjaruo nso imebi ụzọ ahụ. Ma ndị ikom ahụ setipuru aka ha, doputa Lot n’ụlọ banye n’ebe ha nọ, mechie ụzọ ahụ. Ha wee tụọ ndị ikom ahụ nọ n’ọnu ụzọ ụlọ ahụ isi, ma ndị nta ma ndị ukwu: nke mere na ha gwuru onwe ha ike ichota ụzọ ahụ.

Nnwale Na-aga n’ihu na Oge Ichere ogologo

Nwanyị White na-ekwu maka usoro nnwale na-aga n’ihu n’oge Kraịst na n’oge ndị Millerait, na-egosi usoro nnwale na-aga n’ihu maka anyị. N’akwukwọ Early Writings, peeji nke 259, ọ na-asị:

“Ndị juru inara ozi Jọn Baptist enweghi ike irite uru n’ozizi Jizọs, otukwa ahụ ha enweghi ike irite uru n’ozizi Kraịst n’Ụlọ Nsọ nke dị n’elu.” O wee kwuo, “Ndị na-anataghi Ozi Mmụọ-Ozi Mbụ enweghi ike irite uru n’Ozi Mmụọ-Ozi nke Abụọ, otukwa ahụ ha enweghi ike irite uru na Mkpu Etiti Abalị.”

N’ebe ahụ dị n’akwukwọ **Early Writings**, 259, mgbe a mechiri ụzọ n’oge Kraịst, ndị Juu nọ n’ochichiri zuru ezu, n’isi ime mmụọ.

Akukọ ihe mere eme nke Ndị Millerite banyere Mmụọ-ozị nke Abụọ bụ akukọ Lot. Ndị mmụọ-ozị abụọ ahụ bjiara n’obodo (Juun 1842), ozi nke Mmụọ-ozị nke Abụọ bjarutere, Lot wee mee ka ha nọrọ abalị ahụ (Oge Ichere). E nwere ikpe, ma mgbe ahụ ọnu ụzọ mechiri (Ọktoba 22, 1844).

Anyị ga-eleba anya n'akụkọ Akwụkwọ Nsọ ọzọ ebe oge nchere kwekọrọ n' Akụkọ ndị Millerite tupu anyị achịkọta nke a ọnu.

Mosis, Ụlọ Nsọ, na Oge Ichere ogologo oge

Akụkọ na-esonụ bụ banyere Mosis na-anata ntuziaka gbasara iwulite ebe nsọ na Iwu ahụ.

“N’ubochi nke asaa, nke bụ ubochi Izu-ike, a kpọrọ Mosis ka ọ rịgoro n’ime igwe ojii ahụ. Igwe ojii ahụ gbara ochichiri meghe n’ihu Izrel niile, ebube Onyenwe anyị wee pụta ihè dị ka ọkụ na-erechapu. ‘Mosis wee banye n’etiti igwe ojii ahụ, rịgoro n’ugwu ahụ; Mosis nọkwa n’ugwu ahụ ubochi iri anọ na abali iri anọ.’ Patriarchs and Prophets, 313, 314.”

Ubochi iri anọ ahụ e ji nọduo n’ugwu ahụ agunyeghi ubochi isii nke nkwaadebe.

N’ime akụkọ ihe mere eme a, Mosis nọrọ ubochi iri anọ na isii na-anata ntuziaka banyere iwu ụlọ nsọ ahụ, nke na-adaba n’afọ iri anọ na isii site na 1798 ruo 1844 mgbe Onyenwe anyị welitere ụlọ nsọ Millerite, na afọ iri anọ na isii nke nrughari Herod mere n’ulo nsọ ahụ dika e kwuru na Jon 2:20, nakwa kromosom iri anọ na isii nke ụlọ nsọ mmadu. N’ime ubochi isii ahụ, Joshua nonyere Mosis, ma ọnu ha riri mana ma nọkwa mmiri si n’iyi ahụ nke si n’ugwu ahụ na-asoputa. Joshua esoghi Mosis banye n’urukpuru ahụ kama ọ nọgidere n’èzí, na-eri ma na-anụ kwa ubochi ka ọ na-eche nloghachi Mosis, ebe Mosis buru ọnu n’ime ubochi iri anọ ahụ.

N’oge ọ nọrọ n’ugwu ahụ, Mosis natara ntuziaka maka iwulite ebe nsọ nke a ga-eme ka ọnu nke Chineke pụta ihè n’uzọ pụrụ ichè. “Ka ha meere M ebe nsọ; ka M wee biri n’etiti ha” (Opupu 25:8), bụ iwu nke Chineke.

Nke a bụ ebe anyị huru ọnuogugu 46 ka e jikotara ya na iwulite ebe nsọ ahụ.

Anyi ga-agu site n’ Akwụkwọ Opupu ma hụ oge ichere n’akụkọ a, dika ọ na-ebu uzọ gosiputa oge ichere n’oge Kraist, nke ndi Millerait, na na ngwucha uwa. Oge ichere ahụ na-emeputa ọnu nke na-eme ka e nwee ike ikwusa Mkpụ Etiti Abali ma mee ka e nwee klaasi abuo nke ndi na-efe ofufe. Enweghi oge ichere ahụ, mmeghari nke akukọ ihe mere eme ahụ agaghi adi n’onu kwesiri ekwesị maka ihe Onyenwe anyi chorọ imezu n’oge Mkpụ Etiti Abali. Anyi aghaghi ihu ihe oge ichere ahụ na-anochi anya ya.

O wee gwa Mosis, Rigo n’iru Onyenwe anyi, gi onwe gi, na Eron, Nedab, na Abihu, na iri mmadu asaa n’ime ndi okenye Izrel; kpoakwa isiala n’ebe di anya. . . . Mosis weere okara nke obara ahụ, tinye ya n’efere; okara nke ọzọ nke obara ahụ ka ọ fesaara n’elu ebe ichuajà. O wee were akwukwo nke ogbugba ndu ahụ, guru ya n’onu ndi mmadu; ha wee si, Ihe niile Onyenwe anyi kwuru ka anyi ga-eme, anyi ga-erubekwa isi. Mosis wee were obara ahụ, fesa ya n’elu ndi mmadu, si, Lee obara nke ogbugba ndu ahụ, nke Onyenwe anyi na unu meworo banyere okwu ndi a niile. Opupu 24:1, 6-8.

Oge a nke ubochi iri anọ na isii, oge a nke ichere n’ihu Onyenwe anyi, bụ mgbe Onyenwe anyi na-abanye n’ogbugba-ndu na otu ndi mmadu.

Onye-nwe-anyi batara n’ogbugba ndu na ndi Millerite n’akukọ a? Ee.

Ọ batara ọgbugba-ndu na ụka Ndi Kraist n'oge Pentikost n'oge Kraist? Ee.

Ya mere, oge nchere a bu otu n'ime akara-uzo nke Onyenwe anyi ji abanye n'ogbugba ndu ya na ndi mmadu.

Jehova we si Mosis, Rigota n'ugwu biakutem, nokwa n'ebe ahụ: m ga-enyekwa gi mbadamba nkume, na iwu, na ihe ndi m nyere n'iwu nke m dere; ka i wee kuziere ha. Mosis wee bilie, ya na Joshua, onye na-ejere ya ozi: Mosis wee rigoo n'ugwu Chineke. O wee si ndi okenye ahụ, Cherenu anyi ebe a, ruo mgbe anyi ga-aloghachikwute unu ozo: ma, lee, Eron na Hoa nonyere unu: o buru na nwoke obula nwere okwu o bua o ga-eme, ka o biakwute ha. Mosis wee rigoo n'ugwu ahụ, igwe ojii wee kpuchie ugwu ahụ. Ebube Jehova wee biri n'elu ugwu Sainai, igwe ojii wee kpuchie ya ubochi isii: n'ubochi nke asaa o wee kpo Mosis n'etiti igwe ojii ahụ. Ma odidi ebube Jehova di ka oku na-erechapu ihe n'elu ugwu ahụ n'anya umu Izrel. Mosis wee banye n'etiti igwe ojii ahụ, rigookwa n'ugwu ahụ: Mosis nokwara n'ugwu ahụ ubochi iri anọ na abali iri anọ. Opuu 24:12-18.

N'akuko banyere Moses, anyi na-ahu oge ichere. N'oge a, mbadamba nkume abuo ahụ na-anochi anya ogbugba ndu, Onye-nwe-anyi na-abanyekwa n'ogbugba ndu ma na-enye Moses ntuziaka banyere iwu ulo nsọ ahụ.

Site n'afọ 1798 ruo 1844, n'ime afọ iri anọ na isii ahụ, Onyenwe anyi no na-ewuli ulo nsọ Millerite ka O wee banye n'ogbugba-ndu na Izrel nke oge a.

A na-akpo oge ahụ anyi ka guru banyere ya, ya na Mosis na oge ichere nke ndi okenye iri asaa ahụ, Pentikost n'akuko ihe mere eme nke Akwukwo Nso—ubochi iri ise mgbe Ememe Ngabiga gasiri. Onyenwe anyi nyere Izrel iwu ka ha na-eme ncheta Pentikost ruo mgbe ebighi ebi. N'Agba Ohuru, Pentikost bu isi ihe a na-elekwasi anya na ya n'ulo nzuko Ndi Kraist mbu, dika ncheta kpomkwem nke akuko a. Anyi na-ahukwa otu ihe ndi ahụ mejuputara Pentikost n'oge Kraist, n'akuko ihe mere eme nke ndi Millait, ma a ga-emegharikwa ihe ndi a mejuputara ya na njedebe nke uwa.

Pentikost na Oge Ichere N'Agba Ohuru

Ka anyi leba anya na Pentikost site na Luk 24:44-52, n'oge akuko uzo gaa Emos.

Na mbu n'Akwukwo Luk, ndiozi abuo ahụ na Jisos na-eje ije na-ario Ya ka O noronyere ha. Akwukwo Nso ji okwu ahụ, "noru." E nwere oge ino e deputara n'ebe ahụ, ma anyi choro ikowaputa oge ino ozo di iche n'ime otu akuko a.

O wee si ha, Ndi a bu okwu ndi m gwara unu mgbe m ka nonyere unu, na a ghaghi imezu ihe nile e dere n'iwu Mozis, na n'aka ndi-amuma, na n'abu oma, banyere m. Mgbe ahụ o meghere nghota ha, ka ha wee ghota Akwukwo Nso. O wee si ha, Otú a ka e dere ya, na otu a ka o kwesiri Kraist ita ahuhu, ma bilie n'onwu n'ubochi nke ato: na kwa na a ga-ekwusa ncheghari na mgbaghara mmehie n'aha ya n'etiti mba nile, bido na Jerusalem. Unu onwe unu bukwa ndi ama nke ihe ndi a. Ma, lee, m na-ezite nkwa nke Nna m n'elu unu: ma nodunu n'obodo Jerusalem, ruo mgbe e ji ike si n'elu yikwasị unu.

A na-akara oge ichere ahụ site n'iwu ka ha nọrọ na Jerusalem ichere ike. N'ebe a ka inye ozi ahụ ike maka ndị Millerite na-eme.

Inọriri putara ichere. “Ngozi nādiri onye nāchere.” Gini ka o nāchere? Ike ahụ.

I gaghị enwe ike ighota nke oma inye ike nke Mkpu Etiti Abali ma o buru na i naghị aghota oge ichere ahụ, ebe e nyere ha iwu ichere maka ike ahụ. O bu akuko nke akuko ahụ. Ka ihè e guzobere n'azu gi wee nogide na-enwu, i ga-aghota akuko ihe mere eme ahụ dum.

O nwere ike ibu na i ka na-ahubeghi ebe nke a na-eduga, ma echi o ga-aputa ihè.

Amuma Atọ na Oge Ichere Ahụ

Amuma atọ dugara ndi Millerite n'ime nghotahie nke butere oge nchere na nkuda mmuo mbu ahụ. Amuma ndi a bu otu amuma atọ ahụ William Miller kwuru na e nyere ya mmalite ha: ubochi 1335, 2520, na ubochi 2300.

O buru na i ghotu na oge ichere bu otu akuko puru ihe nke Mkpu Etiti Abali, i ga-aju ihe kpatara oge ichere ahụ. O bu amuma oge atọ ndi a mere ka o puta: 1335, 2520, na 2300.

O buru na i ju amuma nke 2520 na nke 1335, i na-agonari Mkpu Etiti Abali ma dapu n'uzo ahụ gaa n'awa ajo omume di n'okpuru.

O bu ebe ahụ ka anyi na ihe ndi a niile na-aga.

Ha ji noro ka ha chere ike sitere n'elu; ma n'akuko ihe mere eme nke ndi Millerite, ike ahụ bu Mkpu Etiti Abali.

Ma unu noro n'obodo Jerusalem, rue mgbe a ga-eyikwasị unu ike sitere n'elu. O wee duru ha puta ruo Bethany; o weliri aka-Ya elu, gozie ha. O wee ruo na, mgbe O no na-agosi ha, e kewapuru Ya n'etiti ha, e welikwara Ya elu n'ime eluigwe. Ha wee kpo isiala nye Ya, laghachikwa na Jerusalem n'oke onu. Luke 24:44-52.

Betani bu mpaghara dipuru adipu nke Jerusalem, ihe di ka otu mail na okara n'ezị obodo ahụ. N'oge Jizos, nke a bu anya di mkpa nke ukwu, ebe ndi mmadu na-aga ije n'ebe niile.

Betani putara “Ulo Ndi Ogbenye.”

Ebe Jizos kasi huru ino bu Betani, ebe Lazaros, Meri, na Mata bi.

O bara uru iriba ama na Mbata nke Mmeri bu akuko ihe mere eme Nwanyi White ji akowa Mkpu Etiti Abali.

Tupu Jisos abanye na Jerusalem maka Nbata Mmeri ahụ, O noro obere oge na Betani, Ulo ndi Ogbenye. E nwere oge ichere nke na-ebute uzo tupu Nbata Mmeri ahụ, dika e nwekwara oge ichere nke na-ebute uzo tupu Mkpu Etiti Abali. Ha bu akuko ihe mere eme ndi yiri ibe ha, ma anyi ka na-atule Luk 24:44-52 na ichere na inogide na Jerusalem.

N'akwukwo Early Writings, peeji nke 247, mgbe o na-ekwu banyere Akuko Ndi Millerite, Sista White na-ekwu:

Ndi ahụ nwere nkuda mmuo huru site n' Akwukwo Nso na ha no n'oge nchere ahụ, nakwa na ha ga-eji ndidi chere mmezu nke ohuu ahụ. Otu ihe akaebe ahụ nke dugara ha ile anya Onyenwe ha n'afọ 1843, dugara ha itu anya Ya n'afọ 1844.

N'oge Mkpu nke Etiti Abali, e meghere nghota nke Akwukwo Nso nye ndi Millerite.

"Ndi ahụ nwere nkuda mmuo" site na nkuda mmuo mbu huru site n' Akwukwo Nso na ha no n'oge ichere ahụ, otu ihe ama ahụ kwa nke dugara ha ibu amuma afọ 1843 di ka nloghachi nke Onyenwe anyi, gosikwara ugbu a afọ 1844.

Gini ka Onyenwe anyi meere ha? O mepere nghota ha. Nke a bu akuko ihe mere eme nke yiri nke ndi na-eso uzọ ya.

Oge Ichere Jekob na Ogbugba-ndu ahụ

E nwere oge inogide n'echere n'akuko Jekob. Oge a nke inogide n'echere na-eme ka otutu eziokwu amuma puta ihè, o bu ezie na anyi ga-emetu naani ufodu n'ime ha aka.

Jenesis 28, malite n'amaokwu nke 10, na-egosi na akuko Jekob na-ebu amuma tupu oge eruo banyere ogwugwu uwa. Umụ Jekob na-anochi anya ndi 144,000 n'ogwugwu uwa.

Jekob nwere umu site n'aka umunwaanyi anọ—nwunye abuo, Rachel na Lia, na iko nwanyi abuo. O ghaghi iru oru iji nweta nwunye ya: ubochi 2520 n'ihia Lia na ubochi 2520 n'ihia Rachel. N'akuko Jekob, anyi na-ahu ma 2520 abuo ahụ, ndi na-anochi anya Alaeze Ugwu na Alaeze Ndida.

Jekob bu ihe nnochianya nke Akuko Ihe Mere Eme nke ndi Millerite na nke 144,000. Akuko ndu ya kwesiri inye anyi ihè n'ogwugwu uwa.

Jekob siri Bia-seba puo, gaa n'ihu Heran. O rue otu ebe, noro ebe ahụ abali ahụ, n'ihia na anyanwu adala; o wee were ufodu nkume nke ebe ahụ, dozie ha n'okpuru isi ya, dinara n'ebe ahụ hie ura. O roro nro, ma lee, otu ubube guzoro n'elu uwa, isi ya ruru n'eluigwe; ma lee, ndi mmuo-ozu nke Chineke na-arigo ma na-arida n'elu ya. Ma lee, Onyenwe anyi guzo n'elu ya, si, Abụ m Onyenwe anyi, Chineke nke Ebreham nna gi, na Chineke nke Ajzik; ala nke i dina n'elu ya, aga m enye gi ya, na mkpuru gi: Mkpuru gi ga-adikwa ka aja nke uwa, i ga-agbasakwa n'ebe odida anyanwu, na n'ebe owuwa anyanwu, na n'ebe ugwu, na n'ebe ndida: n'ime gi na n'ime mkpuru gi ka a ga-agozi ezi-na-ulo niile nke uwa. Ma lee, anọ mnyere gi, echebekwa m gi n'ebe niile i na-aga, meekwa ka i laghachi ozo n'ala a; n'ihia na agaghi m ahapu gi, ruo mgbe m mezuru ihe ahụ nke m gwara gi. Jenesis 28:10-15.

Onyenwe anyi na Jekob na-abanye n'ogbugba-ndu. Mgbe Onyenwe anyi na Mosis na Izrel na-abanye n'ogbugba-ndu, e nwere oge ichere; mgbe O na Jekob na-abanye n'ogbugba-ndu, e nwere oge ichere; mgbe O na Izrel nke oge a n'akuko ihe mere eme nke ndi Millerite na-abanye n'ogbugba-ndu, e nwere oge ichere; ma mgbe O na nzuko Kraist n'oge Pentikost na-abanye n'ogbugba-ndu, e nwere oge ichere.

N'akukọ a, n'oge ichere ahụ, Onyenwe anyị na-emepe nghọta nke ndị Ya n'Okwu Ya, nke e ji ubube ahụ nke ndị mmụọ ozi na-arịgo ma na-arịda nọchite anya ya—ihe nnọchianya nke nkwurịta okwu n'etiti Chineke na mmadụ.

Jekob wee teta n'ura ya, si, N'ezie, Onyenwe anyị nọ n'ebe a; ma amaghị m ya. Egwu wee jide ya, o si, Lee ka ebe a si di egwu! Nke a abughị ihe ọzọ ma o bughị ulọ nke Chineke, nke a bukwa onụ-uzọ eluigwe. Genesis 28:16-17.

N'oge Mkpu Etiti Abali, umu agboghọ na-amaghị nwoke nke otu Millerite na-eteta ma na-aghọ Ulo Chineke. O na-abanye n'ogbugba ndu ya na ha, na-eme ka ha buru Izrel nke oge a.

Jekob wee bilie n'ututu, were nkume ahụ o doro n'okpuru isi ya, guzobe ya ka o buru ogidi, wukwasikwa mmanu n'elu ya. O kpokwara aha ebe ahụ Betel; ma aha obodo ahụ na mbu bu Luz. Genesis 28:18-19.

A gbanwere "Luz." Ndị Miller abughị ndị nke Chineke n'afọ 1798. Akukọ ihe mere eme nke ndị Miller bu akukọ ihe mere eme nke otu O na-esi banye n'ogbugba ndu na ha ma mee ka ha buru ndi nke Ya, na-agbanwe ha site na "Luz" buru "Betel."

Jekob wee kwe nkwa, si, O buru na Chineke anonyere m, ma chekwaa m n'uzo a m na-aga, ma nye m nri m ga-eri, na uwe m ga-eyikwasị, ka m wee loghachi n'udo n'ulo nna m; mgbe ahụ, Onyenwe anyi ga-abu Chineke m: nkume a kwa, nke m guzosiri dika ogidi, ga-abu ulo Chineke: ma n'ihe niile i ga-enye m, n'ezie, aga m enye gi otu uzo n'uzo iri. Genesis 28:20-22.

Nkweko Jacob bu ibanye n'ogbugba-ndu. O na-ario Chineke ka O debe ya n'uzo ahu—Uzo Ochie ndi ahu—ma nye ya achicha ka o rie. Ndị Millerite kwesikwara iri achicha nke ha, ghara ilaghachikwa n'ime nzuzu nke ndi Protestant.

O buru na anyi na-aga n'ihu iri achicha Chineke na-enye anyi, O ga-eme ka ogbugba ndu Ya na anyi guzosie ike. Achicha na uwe di n'onunụ Jacob na-anochi anya eziokwu ndi di na Chaati 1843, nke Ellen White kporo Nkume nke Ogbọ nile—Uzo Ochie na achicha.

"Ugbolu nke Jekob huru n'ohu abali, isi ya guzo n'elu uwa, ebe ogo ya kacha elu ruru n'eluigwe kachasi elu; Chineke n'onwe ya no n'elu ugbolu ahụ, ebube Ya na-enwukwa n'elu ogo o bula; ndi mmu-ozi na-arigo ma na-aridata n'elu ugbolu a nke ihè na-enwu enwu, bu ihe nnochianya nke nkwurita okwu na-adigide adigide a na-edobe n'etiti uwa a na ebe ndi di n'eluigwe. Chineke na-emezu uche Ya site n'oru ndi mmu-ozi nke eluigwe n'ime mkparita uka na-aga n'ihu na mmadu. Ugbolu a na-ekpughe uzo nkwurita okwu kpomkwem ma di mkpa ya na ndi bi n'uwa a. Ugbolu ahu nochiri anya Onye Mgbaputa nke uwa nye Jekob, Onye na-ejikota uwa na eluigwe onu. Onye o bula nke ahula ihe akaebe na ihè nke eziokwu ma nabata eziokwu ahu, na-ekwuputa okwukwe ya n'ime Jisọs Kraist, bu onye ozi n'okwa kachasi elu nke okwu ahu putara. O bu onye natara aku nke eluigwe, o bukwa oru ya ikekorita ha, igbasa ihe ahu o natara." Fundamentals of Christian Education, 270.

Mgbe O na-emepe nghota ha n'oge ichere ahu, O na-eme ya site n'iziga ndi mmu ozi ka ha na-arigo ma na-arida n'akirika ahu.

Ọ buru na i natara eziokwu ahụ, i nwere oru ikekorita ya. Ọ buru na i mezuo oru gi, i ghoọ ubube ahụ—uzo nzikorita ozi ahụ. A kporo anyi ka anyi buru uzo ahụ.

“Ubube ahụ nochiri anya Kraist; o bu uzo nkwurita okwu di n’etiti eluigwe na uwa, ndi mmuo ozi na-agakwa na-abiakwa n’ime mmekorita na-adighi akwusi akwusi ha na agburu dara ada. Okwu Kraist gwara Natanayel kwekoru n’ihe oyiyi nke ubube ahụ, mgbe o siri, ‘N’ezie, n’ezie, asi m unu, Site ugbu a gaa n’ihu unu ga-ahụ eluigwe ka e mehere, na ndi mmuo ozi nke Chineke ka ha na-arigoro na-ada kwa n’elu Nwa nke mmadu.’ N’ebe a, Onye mgbaputa ahụ kowara onwe ya dika ubube omimi ahụ, nke na-eme ka nkwurita okwu di n’etiti eluigwe na uwa kwe omume.” Review and Herald, November 11, 1890.

Jekob nwere oge ichere; o na-echere ma roo nro banyere ubube ahụ, nke na-anochi anya Onyenwe anyi imeghe nghota nke Okwu Ya nye ndi Ya n’oge ichere ahụ. N’akuko ihe mere eme a, Onyenwe anyi na ndi Ya na-abanye n’ogbugba-ndu, na-ewepu ha na Luz ma mee ha Betel—Ulo nke Chineke.

Uzo nkwurita okwu nke ndi mmuo ozi na-arigo ma na-arida n’elu ubube ahụ, onye bu Kraist, nochiri anya, ka e nwekwara ihe nochianya ya n’akwukwo Zekaraya. Nwanyi White kwuru okwu banyere nke a na Review and Herald, July 20, 1897, o bu ezie na o ji akara nochianya di iche.

“Ndi e tere mmanu guzo n’akuku Onyenwe uwa nile, nwere onodu ahụ e nyere Setan n’oge gara aga di ka cherub na-ekpuchi ihe. Site n’aka ndi di nsọ gbara ocheeze ya gburugburu.”

Gini bu “ndi nsọ” ahụ? Ndi mmuo ozi. “Site n’aka ndi nsọ gbara ocheeze Ya gburugburu, Onyenwe anyi na-edebe nkwurita okwu na-adigide adigide n’etiti Ya na ndi bi n’uwa.” Nke ahụ bu ubube ahụ. Naani, n’ebe a, Sister White agaghị eji ubube ahụ dika ihe nochianya.

“Mmanu olaedo ahụ na-anochi anya amara nke Chineke ji edozi ka a na-enye oriona ndi kwere ekwe mmanu mgbe niile, ka ha ghara ima jijiji ma gbanyu. O buru na a naghị awusa mmanu nsọ a site n’eluigwe n’ozi nke Mmuo Chineke, ndi oru nke ajo ihe ga-enwe ochichi zuru ezu n’ebe umu mmadu no.”

A na-emebi nsopuru Chineke mgbe anyi na-anabataghị ozi ndi O na-ezitere anyi. N’uzo di otu a, anyi na-aju mmanu olaedo ahụ O choru iwuba n’ime mkpuruobi anyi ka e wee zipu ya nye ndi no n’ochichiri. Mgbe oku ahụ biara, “Lee, onye na-alu nwanyi ohuru na-abia; putanu izute ya,” ndi na-anataghị mmanu nsọ ahụ, ndi na-edebeghi amara Kraist n’ime obi ha, ga-achoputa, dika umu agboghọ ndi ahụ nzuzu, na ha adighi njikere izute Onyenwe ha. Ha enweghi, n’ime onwe ha, ike inweta mmanu ahụ, ndu ha agbakwasikwaala n’iyi. Ma o buru na a riu maka Mmuo Nso nke Chineke, ma anyi arisi ike, dika Mosis mere, “Gosi m ebube gi,” a ga-awusa ihunanya Chineke n’obi anyi. Site n’okpoko olaedo ndi ahụ, a ga-ebufe mmanu olaedo ahụ nye anyi. “O bughị site n’ike, o bughikwa site n’ochichi, kama site na Mmuo m, ka Jehova nke Ndi Agha kwuru.” Site n’inweta ihè na-egbuke egbuke nke Anyanwu nke Ezi Omume, umu Chineke na-enwu di ka ihè n’uwa. Review and Herald, July 20, 1897.

N’akuko banyere Jekob, anyi nwere akuko nke Akuko ihe mere eme nke ndi Millerite. E nwere oge nchere, ma o na-ahụ ubube ahụ nke na-anochi anya nkwurita okwu n’etiti Eluigwe na Uwa.

Zekaraya na-agwa anyị banyere ọkpọkọ ọlaedo abụọ. Ugo nwere ogwe isi abụọ, ma Zekaraya na-akpọ ha ọkpọkọ ọlaedo abụọ.

Anyị ga-anata ozi ndị na-esite n'ụzọ ubube nke Eluigwe na-abịa ma nyefee ha ndị ọzọ. Ọ bụrụ na anyị emee nke ahụ, anyị aghọọ akụkụ nke ubube ahụ, akụkụ nke usoro nkwurịta okwu ahụ.

Nwannaanyị White jikọtara nke a na ilu nke Agboghọ Iri ahụ.

N'akụkọ ihe mere eme nke ndị Millerite, ha na-emezu ilu nke ụmụ agboghọ iri ahụ. Oge itụ uche nke Jekọb bụ oge itụ uche nke Matiu 25 na Habakuk 2: “Ọ bụrụgodị na ọhụụ ahụ egbu oge, chere ya.”

Akụkọ Jekọb na Zekaraya bụ otu oge ichere ogologo ahụ.

Oge ichere ahụ na-egosi, n'etiti ihe ndị ọzọ, na Onyenwe anyị di njikere ibawanye nghota nke ndị na-eso Ya banyere Okwu Chineke. Ọ bụrụ na inataghị Mmanụ Nsọ ahụ, ị bụ nwaagboghọ-amaghị-uche.

Mgbe ị rutere n'akụkọ ihe mere eme a, mgbe ọnụ ụzọ mechiri ma ị bụrụ amaghị ama na-amaghị ihe, Sista White na-ekwu, “Okwu ndị kasị nwute e nụturuła, ‘Amaghị m unu.’”

Ị pughị ikewapụ oge ichere ahụ n'Iti Mkpu Etiti Abali. Oge ichere ahụ na-emeputa mwusa nke Mmụọ Nsọ, nke na-emepe nghota nke ndị Chineke nwere n'Okwu ahụ n'oge Iti Mkpu Etiti Abali, ma na-enye mmanụ ahụ nke na-ekewa ụmụagboghọ-amaghị nwoke ndị maara ihe n'aka ndị nzuzu.

Oge Ichere na Ọrụ Ebube Kasị Elu nke Ikpube Kraịst Okpueze

E nwere oge ichere mgbe Kraịst ruru ọrụ Ya kacha ebube—ikpólite Lazaros.

Jisọs nuru ozi ahụ, si: “Lazaros na-aria ọrịa. Bịa lekota ya.” Ma Jisọs agaghị ozugbo.

Nwannaanyị White na-ekwu na nke a mere ka ndị na-eso ụzọ ya sụọ ngongọ. Ha juru onwe ha ihe mere O ji agaghị enyere enyi Ya aka, ma ọ bụ gosi ike Ya dika Mesaja. Ma O nọgidere n'itụ uche.

“N'ikwusị ibia n'ebe Lazaros nọ, Kraịst nwere nzube nke ebere n'ebe ndị ahụ nọ ndị na-anabatabeghị Ya. Ọ nọrọ oge, ka site n'ikpólite Lazaros n'ọnwụ, O wee nye ndị Ya ndị isiike na ndị na-ekweghị ekwe ihe àmà ọzọ na Ọ bụ n'ezie ‘mbilite n'ọnwụ, na ndụ.’ Ọ chọghị ihapụ olileanya niile banyere ndị ahụ, ndị aturu ogbenye, ndị na-awaghari awaghari nke ulọ Izrel. Obi Ya na-agbaji n'ihie ekweghị ncheghari ha. N'ebere Ya, O kpebiri inye ha otu ihe àmà ọzọ na Ọ bụ Onye Nweghachite, Onye ahụ bụ nani Ya nwere ike ime ka ndụ na anwughị anwụputa ihè. Nke a ga-abụ ihe àmà nke ndị nchụàjà na-agaghị enwe ike ikowa n'ụzọ na-ezighị ezi. Nke a bụ ihe kpatara igbu oge Ya n'iga Betani.” *The Desire of Ages*, 529.

Ọ doro aka ná ntị ka O nye ha otu ihe àmà ọzọ na O nwere ike ime ka ndị nwuru anwụ diri ndụ.

Ọrụ ebube a nke kachasi elu, mbilite n'ọnwụ Lazaros, tukurwasiri akara nke Chineke n'ọrụ Ya na n'ihe Ọ kporo ibu Chukwu.

N’oge Mkpu N’etiti Abali, Onyenwe anyi na-ebuli ndi amamihe n’ime umu agboghoh na-amaghi nwoke. Nke a bu ihe atu nke usoro ikaa akara. A na-akaa ndi Millerite akara, na-enye ihe atu nke ikaa akara nke 144,000 ahụ.

Ihe mmuta sitere n’aka Lazaros bu na Kraist puru iwere onye nwuru anwu n’ihe njehie na mmehie wee mee ka o di ndu.

N’akuku akuko Lazaros, Kraist kowara onwu dika ura.

Ha niile no n’ura. O na-egbu oge. O ga-akpolite Lazaros n’onwu, mee ka ha diri ndu, ma tinye akara Ya n’elu ha. Nke a bu oru ebube Ya kasi di ukwu.

N’akuko ihe mere eme anyi, mgbe O na-akara ndi 144,000 akara, O na-ebuli ha elu dika okoloto.

Zekaraya na-ekwu na okoloto ahụ di ka nkume onu ahia di n’okpueze. Nke a bu omume Ya nke ikpu okpueze.

Site n’iwusa ma meghee eziokwu n’akuko ihe mere eme nke ndi Millerite, oge nchere ahụ na-egosi mgbe Onyenwe anyi meghe eziokwu ahụ. Okwa ahụ, nke ndi mmuo ozi na-arigo ma na-arida n’elu ya, bu ebe usoro nke ika akara na-eme.

Mbata Mmeri na Mkpu Etiti Abali

Ugbu a, anyi na-eleba anya n’Obibia Mmeri ahụ. Lezienụ anya n’ihe Nwanyi White jiri tunyere Obibia Mmeri ahụ n’akwukwo Spirit of Prophecy, olu nke 4, ibe 250.

“A kposaghi mkpu etiti abali ahụ nke ukwu site n’oru uka, o bu ezie na ihe ama nke Akwukwo Nso doro anya ma buru nke na-emechi okwu. E nwere ike na-amanye mmadu nke soro ya, nke kpaliri mkpuruobi. Enweghi obi abuo, enweghi ajuju. N’oge mbata mmeri nke Kraist banye na Jerusalem, ndi mmadu ndi si n’akuku niile nke ala zukotara idobe ememme ahụ, gbakoro n’Ugwu Olive, ma ka ha sonyere igwe mmadu ahụ nke na-eso Jisos, ha jidere mmuo nsọ nke oge ahụ, wee nyere aka ime ka mkpu ahụ bawanye, ‘Ngozi nadi onye ahụ nke na-abia n’aha Onyenwe anyi!’ [Matthew 21:9.] N’otu aka ahụ ka ndi na-ekweghi ekwe ndi gbakoro na nzuko ndi Adventist—ufodu n’ihi ochicho imata, ufodukwa naani iji kwaa emo—nuru ike nkwenye ahụ nke na-eso ozi ahụ, ‘Lee, Nwunye Oheru na-abia!’”

Nbata Mmeri ahụ n’Otuto na-anochite anya Mkpu Etiti Abali.

Ka anyi guo ihe Nwanyi White kwuru banyere Nbata nke Mmeri ahụ n’akwukwo The Youth’s Instructor, Februari 21, 1901.

“Oge Kraist banyere n’ime Jerusalem bu oge kachasi maa mma n’afọ. E ji akwukwo ndu akwukwo ndu kpuchie Ugwu Oliv, ohia nta ya dikwa mma site n’akwukwo osisi di iche iche. Site n’ogbe ndi gbara Jerusalem gburugburu, otutu mmadu abawo n’ememme ahụ n’ochicho siri ike ihu Jisos.”

Gini kpatara ya? N’ihi na ha nuru banyere Lazaros.

“Orụ ebube kachasi elu nke Onye Nzoputa, n’ikpolite Lazaros n’onwu, emetwo ndi mmadu n’uzo di itunanya, ma nnukwu igwe mmadu juputara n’onu na inu oku n’obi biakwutere ebe Jizos no na-anọ.”

Ya mere, O na-anọ odu na Betani tupu Nbata Mmeri ahụ.

Nke a na-ekwu maka Oge Ichere.

Mgbe ehie agafela okara, Jisos zitere ndi na-eso uzo Ya n’obodo Betfage, na-asi: “Gaanu n’obodo di n’ihu unu, ozugbo kwa unu ga-ahu nne inyinya ibu e kegidere, na nwa ya nonyere ya: topunu ha, kpotaranu m ha. Ma o buru na onye o bu la asi unu okwu obula, unu ga-asi, Onyenweanyi chorọ ha; ozugbo kwa o ga-ezite ha.”

“Nke a bu oge mbu n’oge ozi Ya ka Kraist kwetara inya inyinya, ndi na-eso uzo Ya wee kowaa nke a di ka ihe iriba ama na O na-achọ ikpopta ike na ochichi eze Ya, ma were onodu Ya n’ocheeze David. Ha ji onu mezuo ozi ahụ e nyere ha. Ha huru nwa inyinya ibu ahụ, tohapuru ya, wee kpta ya n’ihu Jisos, Onye noduru n’elu ya. Ka Jisos noduru n’elu anumanu ahụ, ikuku juputara n’ikpoku otuto na mmeri. O nweghi ihe iriba ama nke eze n’ezi, O yikwaghi uwe ochichi, o dighikwa ndi agha soro Ya. Ma igwe mmadu gbara Ya gburugburu, ndi juputara n’atumanya. O ka kpolitere ndi nwuru anwu. Ndi mmadu chere na O na-abia ibu Onye Nzoputa nke Izrel. Onye bu ndi a?”

Otu na-arafu onwe ha n’echiche na oge nnwereonwe nke Izrel eruola nso. N’echiche ha, ha na-ahu ndi agha Rom ka achusasiri ha, ma chupu ha n’Jerusalem, ka mba ndi Juu wee buru ozo ndi nweere onwe ha puo n’okpuru yoke nke onye mmegbu. Site n’onu ruo n’onu ka ajuju ahụ na-agafe, “O ga-eweghachikwa n’oge a alaeze ahụ nye Izrel?” Otu n’ime igwe mmadu ahụ na-echeta okwu onye amuma ahụ: “Nuria onu nke ukwu, ada Zayon; tie mkpu, ada Jerusalem: lee, eze gi na-abiakwute gi: o bu onye ezi omume, ma nwee nzoputa; onye di umeala n’obi, na-agba inyinya ibu.” Onye o bu la na-agbali ikari ibe ya n’izaghachi ihe gara aga nke amuma ahụ. Mkpu ahụ na-ada uda site n’ugwu na ndagwurugwu, “Hosanna nye Nwa David:” — Mkpu Etiti Abali — “Ngozi nadiiri onye ahụ nke na-abia n’aha Onyenwe anyi; hosanna n’ebe kachasi elu.”

O dighi iru uju ma o bu iti mkpu a nuru n’ime ngaghari ahụ. Ndi bu bu ndi isi, ma Onye Okpara Chineke gworo anya ha, bu ndi duru uzo.

Onye na-edu uzo? Ndi bu bu ndi Laodisia.

Ha biaruru Jisos nso, ebe otu onye O kpolitere n’onwu na-edu anumanu ahụ O nokwasiri. Ndi bu bu ndi nti chiri ma burukwa ndi ogbi, ndi a gworo ugbu a, nyere aka ime ka hosanna onu ahụ too. Ndi ngwuro, ndi na-ejeghari ugbu a, gbajiri alaka nkwa ma tosa ha n’uzo Ya.

“Onye ekpenta ahụ, onye e kewapuru bu n’oha mmadu, no ebe ahụ, e meekwa ka o di ocha site n’ike nke Onye Nzoputa. O togboro uwe ya n’uzo Onye Nzoputa, na-ekwuputa, ‘Ekele diri Jehova; n’ihi na O di mma: n’ihi na ebere Ya na-adigide ruo ebighi ebi.’”

Onye ahụ mmuo ojo ji, nke e mechara gworo, no n’ebe ahụ, ugbu a n’uche ziri ezi ya, na-agbakwunye ama ya: “Onyenwe anyi emeerela m nnukwu ihe, nke a na-enye m onu.”

“Ndị ahụ e weghachiri n’onwụ nọ ebe ahụ, na-eto Ya. Nwanyị di ya nwuru na nwa mgbei ahụ kooro banyere oru ebube Ya. Umuntakiri, ndi a gworo oria, na ndi e si n’ili kpoghachi, gbasara alaka nkwa na okooko osisi n’uzo nke Onye Mgbaputa.”

Ya mere, Jisos na-anote n’Ulo Ndi Ogbenye, nke na-ezo aka n’Oge Inote.

Gini mere? N’ihi na O di njikere iwusa Mmuo Nso Ya ma meghee nghota ha, nke na-ezo aka n’Iti Mkpu Etiti Abali.

N’akuko a, O na-abia dika Eze, nke na-ezo aka na Oktoba 22, 1844. Jisos o na-abia inata alaeze n’Oktoba 22, 1844? Ee.

Nke a bu Nbata nke Mmeri, ma e nwere ndi ga-ebuli Mkpu Etiti Abali.

Onye ka ndi a bu? Ha bu ndi e gbanwere site n’ike nke Kraist.

Ozi nke ezi omume Kraist, ike Ya igbanwe anyi site n’ibu ndi isi ka ha buru ndi na-ahu uzo, site n’ibu ndi nwuru anwu ka ha buru ndi di ndu, site n’ibu ndi ekpenta ka ha buru ndi di ocha, di n’akuko banyere Mbata Mmeri ahụ, nke na-egosi n’ihu Mkpu Etiti Abali. Gini na-ebu ozi ahụ?

Gini ka Kraist no n’elu ya na-agba? Inyinya ibu. O bu Ozi nke Islam ka ozi nke ezi omume Kraist ji aga.

N’afọ 1840, e jikotara inye ike nke Ozi Mmuo-Ozi Mbụ na igbochi Islam. Ozi Mbụ ahụ na-eduga n’Ozi nke Abụọ; a pughi ikewa ha.

Ozi Mbụ ahụ na-eburu Ozi nke Abụọ.

E kwadoro Ozi Mbụ ahụ mgbe e gbochiri Islam, nke mezuru amuma. Nkwado a nyere Ozi Mmuo-Ozi Mbụ ahụ ike ma duru ndi Protestant ka ha mechie onu uzo ha megide ya.

Mmechi nke onu uzo ndi ahụ site n’aka uka ndi Protestant bu iju Ozi nke Alakuba.

Akuko ihe mere eme nke ndi Millerite na-egosi tupu oge eruo akuko ihe mere eme anyi.

Ozi nke ezi omume Kraist n’oge a na-akara akara nke puku nari iri ano na puku ano (144,000), mgbe Onyenwe anyi na-awusa Mmuo Nso Ya ma meghee Akwukwo Nso nye ndi Laodisia na ndi ekpenta nke Adventizim, ka a na-ebukwa ozo site n’ibu-asu—Ozi nke Alakuba.

“N’oge okochi na mgbusjakwukwo nke afọ 1844, e nyere nkwa a, ‘Lee, Nwoke-alanyi na-abia.’ N’oge ahụ ka e kpughere klaasi abuo ahụ nke ndi amamihe na ndi nzuzu na-amaghi nwoke nochiri anya ha—otu klaasi nke ji onu na-ele anya n’obibia nke Onyenweanyi, ma nke ji idi uchu na-akwadebe izute Ya; klaasi ozo nke, ebe ujo na-emetuta ha ma na-eme ihe site n’mmali obi, juputara afọ n’ozizi banyere eziokwu, ma buru ndi amara Chineke na-adighi n’ime ha. N’ilu ahụ, mgbe nwoke-alanyi biara, ‘ndi di njikere sooro ya banye n’oriri alumi na nwunye.’ Obibia nke nwoke-alanyi, dika e si gosi ya ebe a, na-eme tupu alumi na nwunye ahụ. Alumi na nwunye ahụ na-anochi anya nnabata Kraist nabatara alaeze Ya. . . .” The Great Controversy, 427

Mbata Mmeri ahụ bu ọbịbịa nke Eze. N'ụbọchị Ọktoba 22, 1844, Ọ na-anata Alaeze ahụ. Nke a bu Mbata Mmeri ahụ.

Ọ bu n'oge a ka a na-emechi akara akara ndi otu abuo ahụ n'aka ọdinihu ha.

“Nkwusa ahụ, ‘Lee, Onye Nwunye na-abia,’ n’oge okpomoku nke afọ 1844, mere ka otutu puku mmadu tuo anya ọbịbịa Onyenwe anyi ozugbo. N’oge e kenyere, Onye Nwunye ahụ bjara, ọ bughị n’uwa, dika ndi mmadu turu anya ya, kama ọ biakwutere Onye Ochie nke Ụbọchị n’elugwe, n’emume alimdi na nwunye ahụ, n’inara alaeze Ya. ‘Ndi ahụ di njikere soro Ya banye n’emume alimdi na nwunye ahụ: e wee’—gini?—‘mechie onu uzọ ahụ.’ Ha agaghị anọ n’onwe ha n’emume alimdi na nwunye ahụ; n’ihi na ọ na-eme n’elugwe, ebe ha nọ n’uwa. Ndi na-eso uzọ Kraist ga ‘eche Onyenwe ha nche, mgbe Ọ ga-aloghachi site n’emume alimdi na nwunye ahụ.’ Luk 12:36. Ma ha ga-aghota oru Ya, ma soro Ya site n’okwukwe ka Ọ na-abanye n’ihu Chineke. Ọ bu n’uche a ka a na-ekwu na ha na-abanye n’emume alimdi na nwunye ahụ.” The Great Controversy, 427.

Ntuka Akwukwo Nso Banyere Oge Ichere ahụ

Akwukwo Nso ole na ole na-eme ka oge ichere ahụ puta ihè. Anyi ga-agabiga ha ngwa ngwa ma mechie site n’okwu Nwanneanyi White.

Mgbe nwoke-na-alu nwanyi ahụ nọ n’ila oge, ha niile dara n’ura ma hie ura. Matthew 25:5.

Nke a kpomkwem ebe a, Maachi 22, 1844, na-ezo aka n’Oge Ichere.

Ụbọchị 22 Maachi, 1844, abughị amuma e buru n’Akwukwo Nso. Ọ bu ụbọchị ndi Millerite ghọtahiri n’uzọ na-ezighi ezi, ma o butere ndakpo olileanya mbu ma kpoakwa oge nchere ahụ.

Akwukwo Nso ekwughị na Chineke na-eme ka oge ichere ahụ di. Ọ bu nghọtahie nke ndi mmadu na-ebute ya: “Ọ bu ezie na ohuu ahụ yie ka ọ na-egbu oge, chere ya; n’ihi na ọ gaghị egbu oge, ọ dighi agha ugha.”

Ngozi nādiri onye ahụ nke na-eche, ma rute n’ime ụbọchị otu puku na nari ato na iri ato na ise ahụ. Ma gi onwe gi, gaa n’uzọ gi ruo mgbe ogwugwu ga-abia: n’ihi na i ga-ezu ike, ma guzoro n’oke gi n’ogwugwu ụbọchị ndi ahụ. Daniel 12:12-13.

I puru igu nke a n’uzọ abuo. N’agbanyeghi uzọ ọ bua:

Ngozi nādiri onye ahụ nke na-eche, ngozi nādikwara onye ahụ nke ruru puku otu nari ato na iri ato na ise. Ma jee n’uzọ gi ruo ogwugwu: n’ihi na i ga-ezu ike, ma guzo n’oke gi na njedebe nke ụbọchị ndi ahụ.

Ngozi nke ibiarute na 1335 abughị naani iru ogwugwu nke amuma oge ahụ. 1335 ahụ na-agwu n’afọ 1843 n’elu Chaati ahụ. Ngozi ahụ abughị naani ogwugwu nke amuma ahụ, kama ọ bu ahumihe nke oge ila azu. Ngozi ahụ na-eme n’etiti Oge Ila Azu na Ọktoba 22, 1844. Nke a bu ebe i ga-eche. “Ngozi agozu ka onye ahụ bu nke na-eche.”

Ya mere, Onyenwe anyị ga-eche, ka O wee meere unu amara; ya mere kwa, a ga-ebuli Ya elu, ka O wee nwee obi ebere n'ebe unu nọ: n'ihị na Onyenwe anyị bụ Chineke nke ikpe ziri ezi: ndị a goziri agozi bụ ndị niile na-eche Ya. Aizaya 30:18.

Ichere ahụ bụ site n'Oge Inochere ruo Oktoba 22, 1844. O buru na i na-eche Ya, a ga-agozi gi.

N'ihị na ohu ahụ ka di maka oge a kara aka, ma n'ogwugwu ya o ga-ekwu okwu, o gaghị aghakwa ugha: o bu ezie na o na-egbu oge, chere ya; n'ihị na n'ezikwu o ga-abia, o gaghị egbu oge. Habakkuk 2:3.

O bu nghotahie nke ndi Millerite kpatara oge ichere ahụ. Ohu ahụ diri oge a kara aka—October 22, 1844. O gaghị agho ugha, ma unu ga-eche na o na-egbu oge n'ihị nghotahie.

O bu Onyenwe anyi cheputara nghotahie ahụ? Ee. Nwanneanyi White kwuru otu a.

Onyenwe anyi weputara nghotahie ahụ site n'Atumatu 1843. William Miller kwuru na o dighi mgbe o kwuru n'uzo doru anya ma mechie okwu na o bu 1843, ma n'afọ 1843 umunna ahụ rioro ya ka o wepu "if" ahụ ma kaa 1843 dika ihe-ama nke uzo. Sister White na-ekwu na nke a bu ihe-ama amuma, mmezu nke Habakkuk 2. Ihe-ama nke uzo a, nke ji nkwenye na-enweghi mgbagha kaa 1843, weputara oge ichere ahụ.

"Ngoziri agozi ka anya ndi ahụ bu ndi huru ihe ndi a huru n'afọ 1843 na 1844. E nyere ozi ahụ. Ma ekwesighi inwe oge o bula a ga-egbu n'ikwughachi ozi ahụ, n'ihị na ihe iriba ama nke oge ndi a na-emezu; a ghaghị iru oru mmechi ahụ. A ga-aru nnukwu oru n'oge di mkpirikpi. N'oge na-adighi anya, a ga-enye ozi site n'itolite Chineke nke ga-ebili buru oké mkpu. Mgbe ahụ Daniel ga-eguzo n'oke ya, inye ama ya." Manuscript Releases, volume 21, 437.

Lezienu Daniel 12:12-13: "Ngozi nadi onye nachere, ma rute kwa n'ubochi otu puku nari ato na iri ato na ise."—"Ngozi nadi onye ahụ nke na-abia ruo na 1335. Ngozi nadi onye ahụ nke na-abia ruo na 1843," nke ahụ bu amaokwu nke 12.

Amaokwu nke 13:

Ma gaa n'uzo gi ruo ogwugwu ga-adi: n'ihị na i ga-ezu ike, ma guzoro n'oké gi na njedebe nke ubochi ndi ahụ. Daniel 12:12-13.

Nwanneanyi White jikotara amaokwu nke 12 na nke 13 onu, na-ekwu na ngozi nke 1335 mezuru n'afọ 1843 na 1844. O bughị banyere otu kpomkwem oge, kama o bu banyere ndi na-eche maka Nbata Mmeri nke Kraist n'ime Jerusalem, na-amata ndi mmuo ozi ka ha na-arigo ma na-arida n'elu ubube ahụ, ma na-abanye n'ogbugba ndu na Onyenwe anyi dika O na-enye ha mbadamba nkume abuo nke ogbugba ndu ahụ.